

ni érdemes, hogy e területet az 1550–70-es években, a török végvári harcok idején, Palonai Magyar Bálint védte és uralta. Elképzelhető, hogy a bézsényi földvár az általa védett török kori fonyódi palánkvár külső övezetéhez tartozhatott. Az ilyen kisebb fiók- vagy tarisznyavárak, úgymint a bézsényi, Ordacsehi-Kisvár, Zárda-vár, szőlősgyöröki egy-egy É-D-i vagy Ny-K-i irányú utat zártak le. E vár eredetét tekintve azonban van egy másik elképzelés is. A törökök 1570-ben komolyabban is támadták Fonyódot, és erről egy híradás is szól. 1570–71-ben kelt levelekben arról panaszkodik Magyar Bálint felesége Lengyel Brigitta, hogy a török castellumot, tehát várat emelt Fonyód ellenében Bézsényben. Ez lehetett a lelőhelyünk-nél lévő vár. Az 1550–1570-es évek portyázásokkal zavart élete 1575-ben, Fonyód elestével ért véget.

A lelőhely ÉÉNy-i részén feltártunk egy 17–18. századi, késő középkori–kora újkori települést is. Itt gödrök, egy kút, pásztorépítmények, árkok kerültek felszínre. Kiemelhetjük azokat a viszonylag ritkának számító, nagyméretű, alapárkos-cölöpszerkezetes, illetve tűzhegyes veremépítményeket, amelyeket tüzelősólnak, valamint pincének határozhatunk meg néprajzi párhuzamok alapján. A fenti, török kori temető és e település viszonya nem tisztázott, azonban elképzelhető, hogy e faluhoz, vagy annak korai részéhez tartozott a sírmező. E települést az 1783-as I. katonai felmérés térképe is jelzi. E településhez köthető Bézsény templomának végleges pusztulása, kőanyagának elhordása is. A telepobjektumokból valószínűleg e templom faragott kövei, oltárköve, kapuperselye kerültek elő.

Az M7-S33 Fonyód, Fehérbézsény lelőhelyen 53 189 m²-en (a másodlagos humuszolással együtt) 1600 objektumot tártunk fel. A különböző településmaradványok a megkutatott területen eltérő mértékben, csoportosan, illetve elszórtan jelentkeztek.

GALLINA ZSOLT – SOMOGYI KRISZTINA

147. Fonyód, Feketebézsény

(Somogy megye) R

Az S33 lelőhelytől DNy-ra, a Kaposvár–Fonyód műút túlsó, Ny-i oldalán terül el az S34 lelőhely, ahol folytatódik tovább a leendő nyomvonal. Az itt lévő nagy kiterjedésű akácos miatt csak max. 3000 m²-es terület feltáráására volt lehetőség. E részen 1884 m²-t humuszoltunk le, amelyből egyelőre 836 m²-t nyestünk meg. A felületen elszórtan tucatnyi, valószínűleg őskori (rézkori) gödör folytja látszott.

GALLINA ZSOLT – SOMOGYI KRISZTINA

148. Főnyed határa

(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, Á, Kk, Kú

2003. december 17–18-án terepbejárást végeztünk a település közigazgatási területén, rendezési tervhez kapcsolódó régészeti örökségvédelmi hatástanulmány előkészítéseként.

A vizsgálat során először a terület domborzati, vízrajzi viszonyait vizsgáltuk meg, ezt állapotfelmérés követte. Ahol erre lehetőségünk volt (szántás, vetés, tarló), ott extenzív terepbejárást is végeztünk.

Összesen 13 lelőhelyet azonosítottunk a kutatás során, ezek jellege: őskori (azon belül nem meghatározható korú) település; az újkőkori dunántúli vonaldíszes kerámia kultúra települései; rézkori (badeni kultúra) települések; kora bronzkori települések; bronzkori (dunántúli mészbetétes kerámia) temetkezés?; bronzkori (dunántúli mészbetétes kerámia?) település; késő bronzkori (urnamezős kultúra) települések; késő vaszkori (kelta) telepek; római kori telepek; Árpád-kori települések, temető és templom; késő középkori telepek és földvár, vár? kastély? kúria?; kora újkori telep.

A település külterületének nyugati fele – lényegében a nagykanizsai vasúttól nyugatra eső mélyebben fekvő területe – a Kis-Balatonhoz tartozik. Itt a mocsárból kiemelkedő szigeteken helyezkednek el a régészeti lelőhelyek. A keleti, néhány méterrel magasabb területen a lelőhelyek többsége legalább részben szántott terület-részekre esik. Az erdők egészen kis kiterjedésűek, egyetlen jelenleg ismert lelőhely kisebb részét fedi csak erdő.

Munkatársak: Szabó Zoltán, Kiss Csaba régésztechnikusok.

MARTON TIBOR – STIBRÁNYI MÁTÉ

149. Füzeggyarmat, Kisharang

(MRT 6. k. 5/49 lh.)

(Békés megye) Ø

2003. november 26-án, 28-án és december 3-án megelőző feltárást végeztünk a Dágói kacstatelep gázvezetékének építésénél. A vezeték érintette a Füzeggyarmat, 49. sz. lelőhelyet, ahol korábban bronzkori, vaskori és szarmata leletek kerültek elő. A 30 cm széles árok kb. 150 cm mély volt. A munka során semmilyen régészeti lelet, vagy objektum nem került elő.

MEDGYESI PÁL

150. Füzér, vár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kö, Kú

Ebben az esztendőben négy különböző helyszínen folyt kutatás a vár területén.

Teljes egészében megtisztítottuk az omladéktól a déli palotaszárny két keleti elemét. A 17. századi írott forrásokban Rimay-boltnak, Rimay-háznak nevezett legkeletibb, nem alapincézett helyiségről kiderült, hogy egy szabálytalan, 5×6 m-es négyszögű alaprajzú, egykor dongaboltozatos, terrazzopadlós szoba. Bejárata a nyugati oldalon a vele szomszédos Ebédlopálotta felől nyílt. Kőkeretes ajtajának csak a küszöbe maradt meg. A helyiségnek egykor két ablaka volt, ezek közül az északit a 17. század közepén befalazták, a másik, dél felé néző ablakból alig maradt meg valami. A szoba délkeleti sarkában árnyékszék nyílt, ennek aknáját már korábban